

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

14. Vtru[m] Coniux ipse, quatenus minster Sacramenti, peccet mortaliter contrahens matrimonium cum peccatore. Vbi, an & hoc etiam capite peccet grauitur Catholicus ducens vxorem hæreticam.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

SECTIO XIV.

Utrum coniux ipse, quatenus minister Sacramenti peccet mortaliter contrahens matrimonium cum peccatore ubi, an ex hoc etiam capite peccet grauius Catholicus ducens uxorem haereticam.

210. **O**portet regulam illam de obligatione ministri non conferendi sacramentum indigno examinare in particulari in ordine ad sacramentum Matrimonij; quia hoc tempore à viris grauissimis regula illa generalis opposita est Principibus viris potentibus ab Apostolica Sede facultatem contrahendi ob iustas causas matrimonium cum personis haereticis. His inquam, oppositum fuit, peti facultatem ad rem intrinsecè malam, scilicet ad conferendum scienter indigno sacramentum Matrimonij, quod cum coniux Catholicus licite facere non possit, nec Pontifex id licite indulgere poterit. Supponunt enim, in hoc sacramento ministros esse ipsos coniuges, qui sibi inuicem ministrant, & conferunt sacramentum, non verò Parochum; vt docent communiter Theologi ferè omnes, vnde contrariam sententiam temeritatis notà afficere videtur nouissimus Index Expurgatorius Cardinalis supremi Inquisitoris in Hispania editus anno 1632. in quo praecipitur apponi cautio in margine in quodam Auctore, qui eam doctrinam tamquam probabilem referebat; vt constat in eodem Expurgatorio littera D. in verbo: *Didacus Nugnum Cabeçudus*. Sunt tamen alij ex Recentioribus, qui eam expressè docent, & defendunt; vt Franciscus Syluius in 3. p. q. 42. *Supplementi*, art. 1. sequutus Gulielmum Estium, qui eandem sententiam ferè amplectitur, & latè probat in 5. *diff.* 26. §. 10. Sed quidquid sit de hoc, hinc oritur difficultas, quia Catholicus contrahens cum haeretica ministrat scienter sacramentum indigno; quod cum sit intrinsecè malum, non potest à Pontifice concedi, vt fiat.

222. Non est animus agere nunc, an, & quando licitum sit matrimonium Catholicorum cum Haereticis, & quae pericula proles educanda, aut peruersiois propriae debeant praecaveri, vt careant turpitudine intrinsecà; de quo ultra alios videri potest Basil. Pont. hic solum examinatur, an sit intrinsecè malum inire matrimonium cum haeretico ex hoc solum capite quod ministratur sacramentum indigno.

223. **Hic non est sermo de communicato vitando.** Suppono autem, sermonem non esse de excommunicato vitando, qualis est nominatim denunciatus, aut notorius Clerici percussor; cum quibus non potest absque graui culpa communicari in sacris rebus: qualis est ministratio, & receptio sacramenti; vt notat cum alijs Thomas Sanchez lib. 7. de *Matrim.* disp. 9. n. 6. Debet tamen subintelligi exceptus casus necessitatis; quae sicut excusat communicationem in alijs rebus, excusare etiam potest hanc; dum tamen sit necessitas proportionata, quae

pro maiori rei gratuitate debet vtique esse grauior, & proportionata ad reddendam licitam eam communicationem.

Loquendo itaque de Excommunicato tolerato, multi dicunt peccare mortaliter contrahentem matrimonium cum eiusmodi excommunicatis; quos latè infert Sanchez loco citato, n. 7. vnde à fortiori idem dicent de contrahente cum haeretico. Fundamentum praecipuum est; quia licet Concilium Constantiense indulerit alijs communicationem cum excommunicatis toleratis; non tamen intendit in aliquo ipsis excommunicatis fauere; vnde ipsi non minùs peccant nunc in eiusmodi celebratione matrimonij, quam antea; ac per consequens, qui cooperatur ad matrimonium, videtur cooperari ad peccatum alterius quod est intrinsecè malum; nec quoad hanc culpam potuit à Concilio Constantiensi liberari.

214. Alij tamen dicunt, posse licite cum eiusmodi excommunicatis contrahi matrimonium; quam sententiam cum alijs, quos affert, tenet Sanchez *ibi* num. 8. & alij plures recentiores: quia cum Concilium intenderit indulgere, & auferre scrupulos, qui oriebantur ex communicatione cum iis excommunicatis, id autem fieri non possit, vt probat argumentum contrariae sententiae, nisi faciendo licitam eam communicationem ipsis excommunicatis, quando ipsi non se ingerunt, sed inducuntur ab alijs, credendum est, id totum fecisse Concilium in fauorem aliorum qui cum ipsis volunt communicare: alioquin nullum fauorem praestitisset alijs, si relinqueret iis adhuc culpabilem, & illicitam communicationem cum iis excommunicatis.

225. Ceterum totum hoc non tendit formaliter ad punctam difficultatis nostrae, quae solum est, an sit illicitum illud matrimonium praecise ex eo, quod ministratur indigno; quidquid sit de illa alia radice provenienti ex communicatione, vel cooperatione cum excommunicato. Vt tamen resolutio ad praxim deduci possit, dico breuiter, in primis mihi satis probabilem esse sententiam modo relata, quod scilicet Concilium Constantiense indirectè concesserit iis excommunicatis non denunciatis licite communicare cum alijs, quando ab iis inducuntur, & ipsi non se ingerunt; & hoc quidem non in eorum excommunicatorum fauorem, sed illorum, qui cum ipsis communicant. Vnde eodem modo ex hoc capite non erit illicitum matrimonium Catholicorum cum haereticis, si alia inconuenientia, & pericula vitentur; vt facetur cum alijs idem Sanchez lib. 7. de *Matrim.* disp. 72. num. 5. & Ioan. Praepositus in 1. p. *quest.* 7. de *impedimentis Matrimonij*, dub. 24. & alij; quia cum illi non sint excommunicati denunciati nominatim, nec notorii percussores Clerici; eadem regula videtur de illis procedere quoad hoc, quae de alijs excommunicatis. Denique neque ex eo, quod sacramentum ministratur indigno, dicendum est peccare coniugem Catholicum cum haeretico contrahentem: quod multis argumentis probari potest.

226. **Probatum proinde ex praxi fidelium.** Si enim peccaret coniux ministrans matrimonium haeretico, propter obligationem non ministrandi indigno; peccaret etiam ministrans idem sacramentum Catholico, quem sciret esse in statu peccati; cum hic etiam sit indignus, & incapax gratiae Sacramentalis, vt constat. Nullus autem iniecit adhuc talem scrupulum personis Catholicis, vt non possint licite contrahere matrimonium cum peccatoribus, nec vllus Theologus obligat feminam ad repellendum sponsum, & negandum consensum matrimonij

monij, quamdiu ille est in statu peccati, sed vnusquisque tenetur se ipsum in gratia constituere; consortem verò relinquit suæ conficiæ, vt constat ex vfu omnium fidelium: ergo non agnoscunt hanc obligationem non ministrandi sacramentum Matrimonij coniugi indigno.

227. *Secundo, ex praxi Ecclesie & Pontificum, qui in hoc dispensant cum non possint in re intrinsece mala dispensare.*

Secundo probatur hoc ipsum ex praxi Ecclesie, & summorum Pontificum, qui requisiti dispensant cum personis Catholicis, vt possent inire matrimonia iustas ob causas cum Hæreticis. Sic dispensatum est in Chalcedonensi Concilio *act. 15. can. 14.* generaliter, vt fierent ea matrimonia, si coniux Hæreticus promitteret conuersionem, sicut & in Concilio etiam Laodiensi *cap. 31.* & Agathensi *cap. 67.* Promittere autem conuersionem, non est conuerti; nec per hoc tollitur, actualis indignitas, aut excommunicatio. Clemens VIII. anno 1604. ex consilio Cardinalium, in Congregatione re disputatâ, & tractatâ, similem dispensationem concessit Catharinæ sorori Hærici IV. Regis Franciæ, vt cum esset adhuc hæretica, nuberet Duci Barensi Catholico consanguineo suo, quod Breue datum Romæ 8. Febr. ann. 1604. ego legi, & missum fuit ad Innocentium Bubalû Episcopum Camerinen. tunc Nuncium Apostolicum in Gallia, postea Cardinale: non habuit tamen effectum dispensatio, quia prædicta Catharina antequam Breue ad eius manus veniret, mortua est. Quæ omnia, ostendunt, non esse intrinsece malum eiusmodi coniugium, ex illo capite ministrandi sacramentû indigno: alioquin dispensasset Ecclesia, & Pontifices ad rem intrinsece malam exsequendam, quam coniux Catholicus absque peccato mortali facere non potest, quod quidem incredibile videtur; quid enim hoc esset, nisi opem præstare, & fouere peccata, quæ absque eiusmodi dispensatione Catholicis non committeret.

228. *Tertio, ex praxi aliquarum prouinciarum.*

Tertio probatur hoc ipsum ex praxi aliquarum prouinciarum, in quibus permixti sunt Catholici cum Hæreticis, & se se mutuo in matrimonio coniungunt, videntibus, & consentientibus Prælatibus: vnde audio, in Curia Romana in omnibus dispensationibus matrimonialibus, quæ expediuntur pro regno Franciæ, suppressi clausulam illam apponi solitam: *dammodo orthodoxæ fidei cultores existant*; quæ suppressio videtur esse implicita permissio eiusmodi coniugiorum. Hoc autem non fieret, si coniux Catholicus necessarii peccaret ministrando sacramentû indigno.

229. *Quarto, probari potest, quia coniux non solum ministrat, sed recipit etiam sacramentum ab altero coniuge: potest autem licite accipere, & petere sacramentum à ministro etiam excommunicato tolerato post concessionem Concilij Constantiensis; ergo & poterit ei ministrare. Consequentia probatur. Primò, quia in Extrauaganti Martini V. quam recitat Soto in 4. dist. 22. q. 1. art. 4. æquè conceditur vtrumque, scilicet, quod in posterum nemo teneatur eiusmodi excommunicatos vitare in susceptione aut administratione Sacramentorum: non ergo minus licet ministrare, quam accipere, aut petere. Secundo, probatur eadem consequentia, quia in sacramento Matrimonij idem omnino est petere, seu accipere ab aliquo, ac ministrare eadem; ergo, cui licet petere, vel accipere ab excommunicato, licet ministrare eidem, cum sit omnino idem. Tertio denique; quia vel peccat ministrans propter communicationem cum excommunicato in re sacra; & hoc non, cum permissa sit iam eiusmodi communicatio cum toleratis: vel peccat propter cooperationem ad peccatum, quod aliter committit, dum in excommunicatione ministrat, & recipit sacramentum: & neque ex hoc capite peccat; quia (vt*

diximus) facultas data alijs petendi sacramenta ab excommunicato tolerato, dat indirectè facultatem eidem excommunicato tunc ea ministrandi licitè, alioquin nullius momenti esset talis facultas: non potest autem excommunicatus licitè ministrare matrimonium, quin licitè etiam tunc illud accipiat; cum idem sit ministrare, & accipere; quare si datur ei facultas indirectè ministrandi, quando alius petit, dabitur etiam eis facultas recipiendi licitè, non obstante excommunicatione, vel denique peccat propter cooperationem ad peccatum alterius, qui licet tunc non impediatur excommunicatione, impeditur tamen statu peccati, in quo est, ne in eo statu recipiat licitè sacramentum. Sed neque ex hoc etiam capite peccat, qui petit; potest enim ob necessitatem, vel vtilitatem notabilem suam petere ab alio, non quidem rem intrinsece malam, sed rem, quam alius potest licitè facere, licet de facto hic & nunc non sit absque peccato facturus. Sic petit quia licitè mutuû ab vsuario, & iuramentû à peieraturo, &c. similiter potest petere matrimonium ob necessitatem, vel vtilitatem notabilem ab eo, qui est in peccato, quia ipse potest id licitè dare, cum possit per contritionem constituere se in statu gratiæ, atque ita ministrare, & recipere dignè sacramentum: ex nullo ergo capite redditur illicitum ministrare sacramentum Matrimonij eiusmodi personis.

Dices, esse illicitû ex peculiari obligatione, quam omnis minister sacramenti habet non conferendi sacramenta indignis. Sed contra; quia minister huius sacramenti, vt vidimus, simul ministrat, & accipit; quare non videtur debere magis sequi conditionem ministri, quam petentis; cum autem in alijs Sacramentis, qui accipit, possit petere, & accipere ab indigno, non debet esse deterioris conditionis in hoc sacramento, ex eo, quod simul petat, & ministrat. Vnde colligi potest ratio discriminis à ministro aliorum Sacramentorum: nam in alijs Sacramentis minister est Pastor, & cui ex munere proprio competit distributio Sacramentorum, quasi personæ publicæ attendenti ad bonum publicum; atque ideo ad eum ex munere pertinet cognoscere merita, vel demerita eorû, quibus communia distribuit, vt satisfaciat debito fidelis dispensatoris. Et licet in casu necessitatis laicus possit baptizare, qui est homo priuatus; id non refert, quia in eo casu propter necessitatem substituitur loco ministri publici, & consequenter subit eius obligationem, quoad hoc debitum non ministrandi indigno. At verò in sacramento Matrimonij minister non est pastor, nec homo publicus, aut distributor bonorum communiû, qui tamquam œconomus ex munere suo, & debito fidelis dispensatoris debeat attendere, & examinare merita suscipientium; sed est persona priuata celebrans contractum, atque adeo ex munere suo solum attendit ad vtilitatem, & commodum proprium. Sicut in republica humana alia est obligatio vendentis propriam domum, vel fundum, alia œconomi, vel superioris distribuentis res communes: hic enim debet attendere ad merita suscipientis; ille verò ad suam commoditatem, & vtilitatem contractus. Idem ergo cum proportionem dicendum est de celebrante Matrimonium, quod sequitur conditiones aliorum contractuum ciuiliû, & sit à contrahente vt persona non publica, sed priuata.

Confirmarique potest, quia propter eandem rationem in alijs sacramentis non licet vnquâ ministro fingere, ostendendo se velle conferre aliquod sacramentum, cum tamen interius habeat intentionem contrariam; quia nimirum reuerentia debita sacramento exigit, vt actio illa sacra, quæ instituta est solum

230.
Infirmis, Diuinitas

231.
Confirmatio

Th. Sanch.

solum ad sanctitatem conferendam, non exerceatur absque suo fine sanctitatis ponenda. In matrimonio tamen potest ex iusta causa aliquis fingere exterius consensum, quem interius non habet; ut cum aliis docet Thomas Sanchez lib. 1. de Matrim. disp. 11. n. 2. quia nimirum sequitur conditiones contractuum, in quibus ex iusta causa licet aliquando contrahentibus fingere consensum, quem verè non habent; nec debuit propter reuerentiam sacramenti priuari contrahens hac facultate in contractu matrimonij. Similiter ergo reuerentia sacramenti, quæ in aliis sacramentis obligat ministrum ad non conferendum indigno, non debuit obligare ministrum matrimonij; quia propter rationem contractus ordinati ad utilitatem contrahentis non est tanta obligatio attendendi ad reuerentiam sacramenti.

232.
Hinc inferitur
quid dicendum
sit cum
excommunicatus
iuratus inducitur
ad matrimonium.

Hinc infero, quid dicendum sit, quando excommunicatus toleratus inducit alium ad matrimonium, an possit acceptare; in quo casu P. Sanchez d. lib. 7. disp. 9. n. 8. in fin. dicit, præuentum ab excommunicato ideo posse acceptare; quia per hoc non inducit alium ad peccatum indignæ susceptionis, cum possit, si velit, absolutionem obtinere & licitè suscipere, si verò excommunicatus absolutionem obtinere non posset, tunc nullo modo liceret cum illo tunc contrahere, quia non potest excommunicatus licitè contrahere præueniendo, licet posset quando ab alio præuenitur propter permissionem Conc. Constantiens. supra explicatam. Hoc tamen durum mihi videtur, quia poterit ad minus ille, qui præuenitur ab excommunicato, ipse denuo petere ab ipso matrimonium; non enim priuatur iure, quod habet ad petendum, & inducendum excommunicatum; tunc autem iam excommunicatus poterit licitè contrahere etiam nondum absolutus, quando absolutionem obtinere non potest, quia in fauorem alterius potestis ipse potest communicare cum eo licitè; ergo etiam si excommunicatus præueniat, adhuc non excommunicatus poterit acceptare, si fiat de inducto inducens, & petens, pro ut vno verbo fieri potest. Quid verò dicendum, quando uterque esset excommunicatus, tractat latè idem Sanchez ibi n. 11.

DISPUTATIO IX.

De suscipiente Sacramentum.

SECTIO I. De dispositione requisita in eo, qui suscipit Sacramentum.

SECTIO II. Virum cum aequali dispositione aequalem gratiam semper adulti suscipiant ex usu Sacramentorum.

SECTIO III. Virum, qui suscipit Sacramentum indignè, postea ablato obice, consequatur gratiam sacramentalem; ubi id in primis probatur de Baptismo.

SECTIO IV. Qualis dispositio requiratur ad tollendum obicem Baptismo indignè suscepto.

SECTIO V. Resoluuntur alia dubia circa eandem materiam.

SECTIO VI. An alia sacramenta fide suscepta causent gratiam ablato obice.

SECTIO VII. Quæ, & qualis intentio requiratur in suscipiente Sacramentum.

IN superioribus multa dicta sunt obiter de subiecto suscipiente sacramentum: pauca quadam restant nunc breuiter examinanda.

Supponimus ex dictis, à fortiori obligationem esse non suscipiendi indignè sacramentum. Ad hoc enim magis obligat reuerentia sacramenti, quam ad dignè ministrandum; nam ex indigna susceptione sacramentum priuatur suo principali effectu, ad quem significandum institutum est, scilicet gratia sanctificante; quod non prouenit ex indigna administratione, & per consequens redditur falsa significatio ipsius sacramenti, quod institutum est principaliter ad significandam gratiam, & sanctitatem suscipientis; quam tamen in eo casu non significat practice propter indispositionem & obicem subiecti. Qualis autem dispositio requiratur in subiecto, ut sit dispositus, pertinet ad singula sacramenta in particulari. Ad aliqua enim prærequiritur status gratiæ, saltem per se loquendo, quia sunt sacramenta viuorum; ad alia licet non prærequiratur status gratiæ, quia sunt ordinata per se ad dandam primam gratiam, requiritur tamen dolor de peccatis, vel motus aliquis æquiualens; ut in Baptismo, & Penitentia. Sermo autem est de suscipiente adulto; nam in infante certum est, non prærequiri aliquam dispositionem ad Baptismum; ad alia verò sacramenta, quorum est capax, prærequiritur character baptismalis, & nihil aliud. Quod idem intelligendum est de amente perpetuo, qui nunquam habuit vsum rationis, & omnino æquiparatur infanti.

Contra hanc communem, & veram doctrinam, obici potest primò, quia licet propter obicem peccati sacramentum non conferat gratiam, non ideo sacramenti significatio erit falsa; nam sacramenta non sunt instituta ad significandam infallibiliter gratiam absolute, sed solum sub conditione, scilicet, si non adsit obex; non enim significant gratiam, nisi eo modo, quo eam possunt causare; cum ergo non possint causare gratiam absolute, sed solum, quando non est obex, consequens est; ut non significant gratiam, nisi sub eadem conditione; non ergo erit falsa eius significatio ex eo, quod existente obice, non ponatur gratia.

Respondetur, illam communem rationem desumptam ex falsitate significationis, non esse intelligendam in eo sensu, quasi Deus, posito sacramento cum obice, reuera significet falsum; id enim non sequitur, cum Deus tunc nec causet, nec significet gratiam, sed debet ita intelligi, quod recipies sacramentum cum obice, facit, quod illud signum quod Deus instituit ad significandam absolute gratiam, ponatur in his circumstantiis, in quibus Deus non potest per illud significare absolute gratiam. Nam sicut Deus instituit sacramenta ad causandam absolute gratiam, & ideo voluit, quod ponerentur tunc solum, quando poterant absolute operari gratiam, nullo existente obice; sic ea instituit ad hoc, ut ponerentur tunc solum quando per illa posset absolute significare gratiam. Qui ergo cum obice accipit sacramentum, ponit illud in iis circumstantiis, in quibus Deus non potest per illud absolute significare gratiam, & hæc ipsa est irreuerentia grauis; nimirum, ponere signum, quod Deus instituit ad significandam absolute gratiam, in iis circumstantiis, in quibus Deus non potest illam absolute significare. Sicut qui adducit Deum in testem rei falsæ, committit irreuerentiam grauem in ipsum, quia licet non faciat, quod Deus reuera affirmet falsum; facit tamen de se, ut id appareat. Sic qui accipit sacramentum cum obice, licet non